

De steunmaatregelen die Zweden en Denemarken hebben getroffen ten gunste van SAS voor de schade die deze vliegtuigmaatschappij heeft geleden door de annulering of omboeking van vluchten naar aanleiding van de reisbeperkingen die voortvloeien uit de COVID-19-pandemie, zijn in overeenstemming met het Unierecht

Aangezien SAS in deze twee lidstaten een aanzienlijk groter marktaandeel heeft dan haar grootste concurrent, levert de steun geen onrechtmatige discriminatie op

In april 2020 hebben Denemarken en Zweden bij de Commissie twee afzonderlijke steunmaatregelen ten gunste van SAS AB aangemeld. Beide maatregelen bestaan in een garantie voor een doorlopende kredietlijn van maximaal 1,5 miljard Zweedse kronen (SEK).¹ Daarmee werd beoogd SAS gedeeltelijk te vergoeden voor de schade als gevolg van de annulering of omboeking van haar vluchten na de invoering van reisbeperkingen in het kader van de COVID-19-pandemie.

Bij besluiten van 15 april 2020² en 24 april 2020³ heeft de Commissie de aangemelde maatregelen⁴ aangemerkt als staatssteun die overeenkomstig artikel 107, lid 2, onder b), VWEU verenigbaar is met de interne markt. Volgens deze bepaling zijn steunmaatregelen tot herstel van de schade die is veroorzaakt door natuurrampen of andere buitengewone gebeurtenissen, verenigbaar met de interne markt.

Luchtvaartmaatschappij **Ryanair heeft beroepen tot nietigverklaring ingesteld tegen die besluiten. Die beroepen zijn evenwel verworpen door de Tiende kamer (uitgebreid) van het Gerecht van de Europese Unie, dat hiermee voor het eerst heeft bevestigd dat individuele steunmaatregelen die zijn genomen om het hoofd te bieden aan de gevolgen van de COVID-19-pandemie gerechtvaardigd zijn** in het licht van artikel 107, lid 2, onder b), VWEU.⁵

Beoordeling door het Gerecht

In de eerste plaats verwerpt het Gerecht het middel waarmee wordt aangevoerd dat de toegekende steun onverenigbaar is met de interne markt omdat hij strekt tot herstel van de door één enkele onderneming geleden schade. In dit verband verduidelijkt het Gerecht dat ingevolge artikel 107, lid 2, onder b), VWEU een steunmaatregel kan strekken tot herstel van de schade die is veroorzaakt door een buitengewone gebeurtenis, ook al komt hij slechts ten goede aan een

¹ De steun van Zweden betreft individuele steun die SAS heeft gekregen als onderneming is die in aanmerking komt voor de leninggarantieregeling ter ondersteuning van alle Zweedse luchtvaartmaatschappijen in het kader van de COVID-19-pandemie. Deze leninggarantieregeling was door Zweden bij de Commissie aangemeld vóór de aanmelding van de individuele steunmaatregel en is op 11 april 2020 goedgekeurd door de Commissie krachtens artikel 107, lid 3, onder b), VWEU.

² Besluit C(2020) 2416 final van de Commissie betreffende steunmaatregel SA.56795 (2020/N) – Denemarken – Vergoeding van schade die SAS heeft geleden ten gevolge van de COVID-19-pandemie.

³ Besluit C(2020) 2784 final van de Commissie betreffende steunmaatregel SA.57061 (2020/N) – Zweden – Vergoeding van schade die SAS heeft geleden ten gevolge van de COVID-19-pandemie.

⁴ In de zin van artikel 107, lid 1, VWEU.

⁵ In zijn arrest van 17 februari 2021, Ryanair/Commissie, [T-259/20](#) (zie ook perscommuniqué [nr. 17/21](#)), heeft het Gerecht een soortgelijk onderzoek verricht naar de rechtmatigheid van een staatssteunregeling die Frankrijk had ingevoerd om het hoofd te bieden aan de gevolgen van de Covid-19-pandemie voor de Franse markt voor luchtvervoer. In zijn arrest van 14 april 2021, Ryanair/Commissie, [T-388/20](#) (zie ook perscommuniqué [nr. 53/21](#)), heeft het Gerecht een andere individuele steunmaatregel getoetst aan artikel 107, lid 3, onder b), VWEU.

individuele onderneming en wordt niet alle door deze gebeurtenis veroorzaakte schade vergoed. Bijgevolg **heeft de Commissie geen blijk gegeven van een onjuiste rechtsopvatting door het loutere feit dat de steunmaatregelen ten gunste van SAS niet ten goede zijn gekomen aan alle slachtoffers van de door de COVID-19-pandemie veroorzaakte schade.**

In de tweede plaats verwerpt het Gerecht het middel van Ryanair dat de steunmaatregelen niet evenredig zijn aan de schade die SAS heeft geleden ten gevolge van de COVID-19-pandemie. Het Gerecht herinnert er om te beginnen aan dat artikel 107, lid 2, onder b), VWEU slechts compensatie toestaat van economische schade die rechtstreeks is veroorzaakt door natuurrampen of andere buitengewone gebeurtenissen. **Rekening houdend met het feit dat de pandemie evolueert en dat bij de raming van de schade die SAS lijdt door deze pandemie noodzakelijkerwijs ook rekening dient te worden gehouden met de toekomstige schade, heeft de Commissie een voldoende nauwkeurige methode ter berekening van die schade voorgesteld waarmee mogelijke overcompensatie kan worden vermeden.**⁶ In dit verband merkt het Gerecht voorts op dat Denemarken en Zweden zich ertoe hebben verbonden om achteraf – uiterlijk op 30 juni 2021 – te evalueren hoeveel schade SAS daadwerkelijk zal hebben geleden en in voorkomend geval van SAS de terugbetaling te eisen van de steun die deze schade overstijgt, waarbij rekening zal worden gehouden met alle steun die als gevolg van de COVID-19-pandemie aan SAS kan worden verleend, daaronder begrepen steun van buitenlandse autoriteiten.

In de derde plaats verwerpt het Gerecht het middel betreffende schending van het non-discriminatiebeginsel. Individuele steun leidt immers naar zijn aard tot een verschil in behandeling of zelfs tot discriminatie. Dit is inherent aan het individuele karakter van de maatregel. Indien dergelijke steun in strijd zou zijn met het non-discriminatiebeginsel, zou de verenigbaarheid van elke individuele steunmaatregel met de interne markt systematisch in twijfel kunnen worden getrokken, terwijl het Unierecht de lidstaten juist toestaat dergelijke steun te verlenen mits is voldaan aan alle voorwaarden van artikel 107 VWEU.

Voorts kan het uit de betrokken maatregelen voortvloeiende verschil in behandeling – zelfs indien het overeenkomstig voormeld beginsel als discriminatie zou kunnen worden aangemerkt – gerechtvaardigd zijn indien het noodzakelijk en geschikt is om een rechtmatig doel te bereiken en evenredig is aan dat doel. Voor zover Ryanair zich eveneens beroept op artikel 18 VWEU, merkt het Gerecht op dat deze bepaling elke discriminatie op grond van nationaliteit verbiedt die valt binnen de werkingssfeer van de Verdragen, onverminderd de bijzondere bepalingen die daarin zijn gesteld. Aangezien het Gerecht van oordeel is dat artikel 107, lid 2, onder b), VWEU een bijzondere Verdragsbepaling vormt, zet het zijn beoordeling van de betrokken maatregelen op die basis voort.

In dit verband bevestigt het Gerecht dat het doel van de betrokken maatregelen voldoet aan de voorwaarden van artikel 107, lid 2, onder b), VWEU, voor zover zij daadwerkelijk strekken tot gedeeltelijke vergoeding van de schade die SAS heeft geleden ten gevolge van een buitengewone gebeurtenis, namelijk de COVID-19-pandemie. Verder stelt het Gerecht vast dat **het verschil in behandeling ten gunste van SAS geschikt is om het doel van die maatregelen te bereiken en niet verder gaat dan daartoe noodzakelijk is, aangezien SAS in Denemarken en Zweden het grootste marktaandeel heeft en dit marktaandeel in beide landen aanzienlijk groter is dan dat van haar dichtste concurrent.**

In de vierde plaats onderzoekt het Gerecht de besluiten van de Commissie in het licht van de vrijheid van dienstverrichting en de vrijheid van vestiging. In dit verband merkt het Gerecht op dat

⁶ Volgens de Commissie komt de omvang van de door SAS geleden schade overeen met het „verlies aan toegevoegde waarde”. Dit verlies komt overeen met het verschil tussen de inkomsten van de periode van maart 2019 tot en met februari 2020 en die van de periode van maart 2020 tot en met februari 2021, verminderd met ten eerste de vermeden variabele kosten – die zijn berekend aan de hand van de tussen maart 2019 en februari 2020 gemaakte kosten – en ten tweede de winst die zou zijn gemaakt op de inkomsten die thans verloren zijn gegaan. Bij de voorlopige raming van de schade is uitgegaan van een daling van het luchtverkeer met 50 à 60 % in het tijdvak van maart 2020 tot en met februari 2021 ten opzichte van het tijdvak maart 2019 tot en met februari 2020. Deze schade zou tussen 5 en 15 miljard SEK bedragen.

Ryanair niet aantoon hoe de exclusiviteit van de maatregel haar ervan kan weerhouden om zich in Denemarken of in Zweden te vestigen of om diensten te verrichten vanuit en naar een van deze landen.

In het kader van zaak T-379/20 oordeelt het Gerecht voorts dat de door Zweden aangemelde steunmaatregel ondergeschikt is aan de Zweedse steunregeling die krachtens artikel 107, lid 3, onder b), VWEU is vastgesteld om de verstoring van de Zweedse economie als gevolg van de COVID-19-pandemie te verhelpen.⁷ Het verwerpt echter het argument dat deze maatregel om die reden niet tot doel kon hebben het hoofd te bieden aan een buitengewone gebeurtenis in de zin van artikel 107, lid 2, onder b), VWEU. In dit verband preciseert het Gerecht dat het VWEU niet in de weg staat aan de gelijktijdige toepassing van artikel 107, lid 2, onder b), en artikel 107, lid 3, onder b), VWEU, mits aan de voorwaarden van elk van deze twee bepalingen is voldaan. Dit is onder meer het geval wanneer de feiten en omstandigheden die tot een ernstige verstoring van de economie leiden, het gevolg zijn van een buitengewone gebeurtenis.

Ten slotte oordeelt het Gerecht dat de middelen betreffende schending van de motiveringsplicht ongegrond zijn en dat het middel betreffende schending van de aan artikel 108, lid 2, VWEU ontleende procedurele rechten niet ten gronde hoeft te worden onderzocht.

NOTA BENE: Tegen de beslissing van het Gerecht kan binnen een termijn van twee maanden en tien dagen vanaf de betekening ervan een tot rechtsvragen beperkte hogere voorziening worden ingesteld bij het Hof.

NOTA BENE: Het beroep tot nietigverklaring strekt tot nietigverklaring van met het recht van de Unie strijdige handelingen van de instellingen van de Unie. Onder bepaalde voorwaarden kunnen de lidstaten, de Europese instellingen en particulieren bij het Hof van Justitie of het Gerecht een beroep tot nietigverklaring instellen. Indien het beroep gegrond is, wordt de handeling nietig verklaard. De betrokken instelling moet in voorkomend geval voorzien in de door de nietigverklaring van de handeling ontstane leemte in de regelgeving.

Voor de media bestemd niet-officieel stuk, dat het Gerecht niet bindt.

De volledige tekst van de arresten ([T-378/20](#) en [T-379/20](#)) is op de dag van de uitspraak te vinden op de website CURIA.

Contactpersoon voor de pers: Stefaan Van der Jeught ☎ (+352) 4303 2170

Beelden van de uitspraak van het arrest zijn beschikbaar via "[Europe by Satellite](#)" ☎ (+32) 2 2964106

⁷ In zijn arrest van 17 februari 2021, Ryanair/Commissie, [T-238/20](#) (zie ook perscommuniqué [nr. 16/21](#)), heeft het Gerecht het beroep van Ryanair verworpen dat was gericht tegen het besluit van de Commissie waarbij deze Zweedse steunregeling verenigbaar met de interne markt is verklaard.